

ZASADY ORTOGRAFICZNE NA OKRES DO 30 LISTOPADA 2017
pisownia wyrazów z rz i ź – klasa 4

RZ	ź
<p>Wymienia się nar w wyrazach pokrewnych lub innych formach tego wyrazu,</p> <p>np. marzec-marzca, dworzec-dworzca, wierzę - wiara</p>	<p>Wymienia się na: g, ź, z, s, dz, dź, d, h,</p> <p>np. potężny – potęga, mosiężny – mosiędz, drużyna-druh, grożę-grożba, przerażenie-przerazić, wyżej – wysoko</p>
<p>Po spółgłoskach: b, p, d, t, g, k, ch, j, w,</p> <p>np.brzydko, przegrać, drzewo, trzonek, grzyb, krzew, chrzan, dojrzeć,</p> <p>wyjątki: Pszczyna pszczola pszenica bukszpan ksztalt kszyk (gatunek ptaka) wszystko wszedzie</p>	
<p>W zakończeniach:</p> <p>-arz (nazw wykonawców czynności), np. piekarz, murarz, pisarz</p> <p>-erz (nazwy wykonawców czynności lub rzeczowniki rodzaju męskiego), np. kuśnierz, kołnierz</p> <p>w zakończeniach typu: -mierz, -mistrz, np. amperomierz, sztukomistrz</p>	<p>W zakończeniach:</p> <p>-aż, np. sabotaż, montaż -eż, np. młodzież, odzież, papież</p> <p>W wyrazach: także, otóż</p>
<p>W wyrazach do zapamiętania, np. porzeczka, korzysć, Murzyn</p>	<p>W wyrazach do zapamiętania, np. życie, żaden, żal, pożyczka, wieża, itd.</p>

ZADANIA :

1. Przeczytaj tekst, a następnie wypisz wszystkie wyrazy zawierające rz i wyjaśnij ich pisownię według wzoru: (nad) morzem – morski

Zuzia i Maryna poznały się na wakacyjnym obozie nad morzem i szczerze się polubiły. Obie pływają, są zapalonymi rowerzystkami, a poza tym dobrze grają na gitarze. Wieczorami często rozmawiały o ciekawej lekturze i o wspólnych zainteresowaniach. Kiedy musiały się rozstać, i tak były w świetnym humorze, ponieważ wierzyły, że ferie zimowe spędzą razem na Pogórzu Karpackim.

rz

r

1. .... - .....
2. .... - .....
3. .... - .....
4. .... - .....
5. .... - .....
6. .... - .....
7. .... - .....
8. .... - .....
9. .... - .....

2. Spośród podanych wyrazów podkreśl te, które zawierają rz wymienne.

traktorzysta korzeń obdarzyć warzywo wierzba sparzyć się kojarzyć narciarz
górzysty porzeczkowy towarzystwo mierzenie zorza porządek pielęgniarz
mądrze rzecz wytworzyć zwierzę brzemień drzemka (na) krze marzę

3. Wypisz z kalendarza po dwa imiona żeńskie i męskie zawierające rz;

- .....
- .....
- .....
- .....

4. Zastąp w tekście zapisane w nawiasach wyrazy podanymi sformułowaniami:

(użyj kolorowego długopisu)

mistrzostwo patrz poprzednich przekazują przekonują przerwy przełajowych
przechadza się przygotowuje się trzecia krzyki zabrzmia

W czasie (między lekcjami)..... rozlegają się (hałaśliwe
odgłosy).....ucniów. Jedni (podają).....
sobie informacje z (minionych).....lekcji, inni
(namawiają)..... kolegów, że warto wziąć udział w zawodach
sportowych o zwycięstwo w biegach (terenowych)..... Mała grupka
dziewcząt (uczysię)..... do klasówki. Spaceruje między nimi
dyżurujący nauczyciel. Z sympatią (spogląda).....na swoich
wychowanków. Za chwilę (rozlegnie się).....dzwonek i rozpocznie się
(następna podrugiej).....lekcja tego dnia.

5. Do każdego wyrazu z rz dopasuj wyraz uzasadniający jego pisownię. Wyrazy zapisz parami, podkreśl rz i r.

- kucharz, w dziurze, parzysty, w swetrze, mierzyć, pojutrze, na wietrze, orzeł, tworzyć, skórzany, bierze, zachmurzenie
- para, sweter, wiatr, orły, miara, skóra, chmura, jutro, twórca, biore, kucharka, dziura

1. .... - .....
2. .... - .....
3. .... - .....
4. .... - .....
5. .... - .....
6. .... - .....
7. .... - .....
8. .... - .....
9. .... - .....
10. .... - .....
11. .... - .....
12. .... - .....

6. Ułóż 4 zdania z wyrazami: *wszystko, pszczoły, wykształcenie, bukszpan*

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....

7. Przeczytaj tekst, a następnie wypisz z niego wszystkie wyrazy zawierające ż. Wyjaśnij ich pisownię według podanego wzoru: zamrażarka – zamrozić

Tego ranka, kiedy Zuzia wyszła do szkoły, szalała potężna śnieżycą. Dziewczynka musiała mrużyć oczy. Zwężona przez zaspy dróżka była ledwo widoczna. Ciemne chmury opadały coraz niżej. Zuzia słyszała jak gwizdże wiatr. Była przerażona...

Nagle dało się słyszeć:

- Zuziu, wstawaj! – To był głos mamy, która właśnie zdjęła z ognia czajnik z gotującą się wodą. – Zaraz tu będą twoje koleżanki. Nie możecie spóźnić pierwszego dnia szkoły.

- 1. .... - .....
- 2. .... - .....
- 3. .... - .....
- 4. .... - .....
- 5. .... - .....
- 6. .... - .....
- 7. .... - .....
- 8. .... - .....
- 9. .... - .....
- 10. .... - .....

8. Uzupełnij brakującymi rz, ż i sz zapis przysłów i powiedzeń:

- Pan ka..., sługa musi.
- Ten się kłania pierw...y, kto g...eczniejszy.
- Historia lubi się powta...ać.
- Ka...dy kij ma dwa końce.
- Do odwa...nich świat nale...y.

9. Uzupełnij tekst literami rz i ż. Jeśli masz wątpliwości, sprawdź pisownię w słowniku ortograficznym.

Grzego... jest uczniem czwartej klasy. We w...eśniu koledzy wybrali go p...ewodniczącym samo...ądu 4 a, natomiast trener wyznaczył go te... na kapitana naszej dru...yny piłki no...nej. G...eś jest świetnym bramka...em i organizatorem. Razem z kolegami t...y razy w tygodniu p...ychodzi na trening. Zawsze uwa...nie wysłuchuje wskazówek trenera, które potem p...ekazuje w...stkim zawodnikom.

P...y tym jest pracowity jak p...ysłowiowa p...czółka, więc w szkole ot...ymuje tylko pochwały i dobre oceny. Grzegorz wyró...nia się tak...e jako harce..., ostatnio p...ygotował i p...eprowadził uroczyste p...yrzeczenie harcerskie. Poza p...ysięgą odbył się te... tzw. „ch...est bojowy druhów”, podczas którego harcerze musieli się wykazać du...ą wyt...ymałością, równie... na ...arty starszych kolegów ☺. Nasz p...emyślny Grzegorz zaplanował: biegi p...ez p...eszkody, wśród ró...nich k...aków ukrył rozkazy do zadań, a znalazły się tam nawet krzy...ówki ortograficzne, p...episy na p...edziwne potrawy p...ygotowywane na ognisku i inne trudne polecenia. W...yscy dob...e się bawiliśmy, chocia... t...eba p...yznać, że nie było łatwo, gdy... nasz Grześ p...eszedł samego siebie!

10. Wybierz z zadania 9. Po pięć wyrazów z **ż** i **rz**, wypisz je i wyjaśnij ich pisownię, np. Grzegorz – **rz** po spółgłosce g

1. .... - .....
2. .... - .....
3. .... - .....
4. .... - .....
5. .... - .....
6. .... - .....
7. .... - .....
8. .... - .....
9. .... - .....
10. .... - .....

Gratuluję! Wykonałeś wszystkie zadania!

